

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Μ. ΤΣΙΛΑΓΑ

ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Β' ΕΚΔΟΣΗ

Παπασωτηρίου

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

**ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΟΥ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ**

Β' ΕΚΔΟΣΗ

15-
TST

ΕΥΔΟΣ 02

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. σισ. 73867

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Μ. ΤΣΙΛΑΓΑ

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

**ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ
ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΟΥ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ**

Β' ΕΚΔΟΣΗ

 Πανσωτηρίου
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

ΑΘΗΝΑ 2001

Copyright για την πρωτότυπη ελληνική έκδοση
Α. Παπασωτηρίου & ΣΙΑ Ο.Ε., Στουρνάρη 23, Αθήνα 106 82
Τηλ.: 33.04.212, Fax: 36.48.254

Μεταφορά σε φιλμ – Μακέτα εξωφύλλου
Cosmosware, Αγ. Ιωάννου 53, Αγ. Παρασκευή,
τηλ.: 60.13.922, fax: 600.16.42

Εξώφυλλο: Έργο της Ε. Τσίλαγα (ακρυλικό)

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του παρόντος βιβλίου ή μέρους αυτού
με οποιοδήποτε μέσο, μηχανικό ή ηλεκτρονικό, χωρίς την έγγραφη ε-
ξουσιοδότηση του εκδότη.

ISBN: 960-7510-87-9

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	9
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Η εξέλιξη των υλικών στη ζωγραφική δια μέσου των αιώνων	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Ο Ζαν Βαν Έυκ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
Η ανακάλυψη του μίντιουμ με οξείδιο του μολύβδου Ο Αντονέλλο ντα Μεσσίνα	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
Παραλλαγή του μίντιουμ με οξείδιο του μολύβδου πιθανή η τεχνική του Λεονάρντο ντα Βίντσι	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
Τα μίντια με οξείδιο του μολύβδου και κερί των Βενετσιάνων καλλιτεχνών Τζιορτζιόνε, Τιτσιάνο, Τιντορέττο	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
Η τεχνική του Ρούμπενς	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ	
Οι Ολλανδοί δάσκαλοι: Ρέμπραντ, Χαλς και άλλοι	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ	
Η τεχνική του Βελάσκειθ	47
 ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Το χρώμα και οι τεχνικές σήμερα	49
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Τα Παστέλ	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
Το Λάδι, η ζωγραφική με λάδι	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
Η Αυγοτέμπερα	95
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
Το Φρέσκο	109
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
Η Ακουαρέλα (Υδατογραφία)	115
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
Η Τέμπερα	125
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ	
Τα Ακρυλικά	129
 Βιβλιογραφία	133

Εισαγωγή

Σκοπός αυτού του βιβλίου είναι η μελέτη των υλικών τα οποία είναι απαραίτητα σ' ένα ζωγράφο, για να δημιουργήσει. Θα τοποθετήσουμε ιστορικά αυτά τα υλικά, δηλαδή από πότε εμφανίστηκαν και πως χρησιμοποιήθηκαν δια μέσου των εποχών και θα ασχοληθούμε με την σύστασή τους και τον τρόπο παρασκευής τους.

Από τις πιο κάτω περιγραφές θα δούμε ότι πολλά απ' αυτά τα υλικά μοιάζουν με αυτά που ο Ρούμπενς χρησιμοποιούσε τον 17ο αι.

Η γνώση των ιδιοτήτων των χρωστικών ουσιών, των μιντιουμ (διαλυτικών), των διαφόρων εργαλείων, ήταν και είναι απαραίτητη σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη εποχή, για τον σημερινό καλλιτέχνη που έχει στη διάθεσή του πληθώρα από τεχνικές και τρόπους έκφρασης.

Θα αναφερθούμε στα βιομηχανοποιημένα υλικά, αλλά και πως μπορούμε μερικά απ' αυτά, εάν θέλουμε να δώσουμε κάποιο προσωπικό ζεστό τόνο στο έργο μας, να τα φτιάξουμε στο εργαστήριο, καθώς και σε τεχνικές, που χρησιμοποιούμε με κάθε υλικό (παστέλ, αυγοτέμπερα, λάδι, κ.ά.).

Έχει γίνει κάποια επιλογή στα υλικά με το σκεπτικό ότι αυτά που θα παρουσιαστούν στα πιο κάτω κεφάλαια, είναι τα πιο γνωστά και τα πιο βασικά για κάποιον που θα ασχοληθεί με τη ζωγραφική.

Αφορούν τη ζωγραφική με χρώμα κι όχι το σχέδιο ή την χαρακτηριστική. Σε άλλα υλικά και τεχνικές θα αναφερθούμε και θα μελετήσουμε σε κάποιο επόμενο βιβλίο.

Τέλος, θέλουμε επίμονα να επισημάνουμε εδώ ότι το εγχειρίδιο αυτό με κανένα τρόπο δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη διδασκαλία στο εργαστήριο, όπου η θεωρία γίνεται πράξη ζωντανά, βασική και αξεπέραστη αρχή διδασχής.

Αποτελούν όμως, όσα διαπραγματεύονται τα κείμενα που θα ακολουθήσουν, συμπληρωματικό βοήθημα για κάποιον που πέρασε τη διαδικασία διδασχής στο εργαστήριο και βρίσκεται στην πορεία στο εργαστήριό του, έτοιμος να δημιουργήσει.

Η Λίνα Τσίλαγα τελείωσε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών Ζωγραφική και Ψηφιδωτό με υποτροφία του Ι.Κ.Υ. Επίσης, έκανε Θεωρητικές και Ιστορικές σπουδές. Έλαβε τιμητικό «Δίπλωμα Καλών Τεχνών» της INTERNATIONAL ARTS GUILD, M.C.

Έχει πραγματοποιήσει 8 Ατομικές Εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε 30 Ομαδικές στην Ελλάδα και σε Διεθνές επίπεδο. Αναφορά στο έργο της έχουν κάνει Διεθνή και Ελληνικά περιοδικά, ο ημερήσιος τύπος, επίτιμα λεξικά όπως το «REPERTORIUM ARTIS», το «ΛΕΞΙΚΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ», «ΜΕΛΙΣΣΑ» κ.ά.

Ως Δημοσιογράφος, επί σειρά ετών ήταν ανταποκρίτρια του περιοδικού I.A.B. MONTE CARLO.

Δίδαξε στη Μέση Εκπαίδευση, στη Σχολή Νηπιαγωγών Αθηνών και σήμερα είναι Επίκουρος Καθηγήτρια του ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ, στο τμήμα ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ. Είναι μέλος του ΕΕΤΕ, της οργάνωσης FAM NETWORK της UNESCO, τακτικό μέλος της Ελληνικής Ανθρωπιστικής Εταιρείας, Ιστορικής και της Λαογραφικής Εταιρείας Θεσσαλών.

Ζωγραφικά και ψηφιδωτά έργα της υπάρχουν σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό καθώς και σε μοναστήρια.

ISBN: 960-7510-87-9

Παπασωτηρίου
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 23 / 106 82 ΑΘΗΝΑ | ΤΗΛ.: 38.09.921 | FAX: 38.48.254 | www.papasotiriou.gr